

Statenmededeling

Onderwerp

Verstedelijkingsstrategie en -akkoorden stedelijk Brabant

Datum

31 mei 2022

Documentnummer

GS; C2298286/5076890

PS: 5087243

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Aanleiding

Brabant staat de komende 20 jaar voor een grote verstedelijkingsopgave. Deze betreft de verduurzaming van het bestaand stedelijke gebied van dorpen, steden en de bedrijventerreinen in samenhang met de groeiopgave waar we in Brabant voor aan de lat staan. Dit betekent dat het niet alleen gaat om het toevoegen van woningen, voorzieningen en bedrijven, maar om het inzetten van die groei ten behoeve van de transitie en opgaven die we in onze omgevingsvisie hebben benoemd met betrekking tot bijvoorbeeld klimaatadaptatie, energietransitie, mobiliteitstransitie, gezondheid en brede welvaart. De verstedelijkingsopgave raakt veel andere belangen en vraagt om een nieuwe strategie. Een strategie die goed kijkt naar de opgaven in de bestaande steden en dorpen, zodat we de groei zo kunnen inzetten dat we de opgaven die daar liggen op het gebied van o.a. leefbaarheid, klimaat, energietransitie en mobiliteit kunnen ondersteunen.

In een proces van ontwerp en onderzoek heeft de provincie samen met de Waterschappen, de B5-steden en het Rijk, als één overheid, een concept verstedelijkingsstrategie voor stedelijk Brabant opgesteld. Onder leiding van de B5 steden hebben de samenwerkende overheden voor de stedelijke regio's binnen stedelijk Brabant eerste concepten voor de uitwerking van deze strategie opgesteld voor de stedelijke regio's West-Brabant-West, Breda-Tilburg en 's-Hertogenbosch¹. Voor het stedelijk gebied Eindhoven is in 2020 in het kader van het BO MIRT onderzoek verstedelijking en bereikbaarheid, al een

¹ Het Land van Cuijk is vanwege haar ligging meer onderdeel van de stedelijke regio Arnhem-Nijmegen. In de regionale omgevingsagenda Noordoost Brabant zijn afspraken gemaakt over het verbinden van het Land van Cuijk met de processen die in Gelderland spelen. Vanuit de Provincie Noord-Brabant ondersteunen wij dit proces om te komen tot verdere afstemming.

verstedelijkingsconcept opgesteld. Dit concept is nu uitgewerkt in een verstedelijkingsakkoord. Dit verstedelijkingsakkoord ligt 16 mei voor in de Programmaraad Smartwayz.

Datum

31 mei 2022

Documentnummer

GS: C2298286/5076890

PS: 5087243

Inhoud voorstel/ beoogd doel

Met de Statenmededeling van 25 maart en de informerende themabijeenkomst van 22 april bent u geïnformeerd over de verstedelijkingsstrategie voor stedelijk Brabant. De vraag aan uw Staten voor de oordeelsvormende bijeenkomst van 1 juli is:

Oordeel en input geven op de concepten voor de verstedelijkingsstrategie voor stedelijke Brabant en de 3 stedelijke regio's West-Brabant West, Breda-Tilburg en 's-Hertogenbosch:

Verstedelijkingsstrategie stedelijke Brabant en verstedelijkingsstrategieen stedelijke regio's.

- Herkent u de opgaven voor 2040?
- Kunt u de ontwikkelprincipes en de bijhorende acties en interventies ondersteunen? Zijn deze een logische uitwerking van de provinciale omgevingsvisie m.b.t. de stedelijke ontwikkeling van Brabant?
- Hoe ziet u de rol van de provincie m.b.t. de opgaven uit de verstedelijkingsstrategie? Wat zijn belangrijke punten die we als provincie moeten vertalen naar provinciale beleidskaders, zoals het beleidskader Leefomgeving?

Inzet van Gedeputeerde Staten bij deze Statenmededeling:

In de vergadering van 31 mei 2022 hebben Gedeputeerde Staten besproken dat de ontwikkelprincipes goed aansluiten bij de provinciale doelen en opgaven uit onze Omgevingsvisie en de bijbehorende beleidskaders. Deze principes komen, soms met andere bewoordingen, ook goed terug in de concepten voor de regionale strategieën/akkoorden. Gedeputeerde Staten stemmen in met de ontwikkelprincipes als basis voor de definitieve verstedelijkingsstrategie en met het voorleggen van deze principes in het BO Leefomgeving van eind juni/begin juli.

In de vergadering van 31 mei hebben Gedeputeerde Staten ook besproken wat hun eerste reactie is op de verstedelijkingsstrategie. Deze eerste reactie brengen Gedeputeerde Staten in in het vervolgproces met alle partijen om te komen tot besluitvorming over de verstedelijkingsstrategie op het BO-MIRT van eind dit jaar. Het is ook de inzet van Gedeputeerde Staten bij de Statenmededeling van 1 juli 2022.

Bodem en watersysteem als basis voor verstedelijking

- De voorstellen om te werken met het stoplichtenmodel bij uitleglocaties en aandacht voor groen en blauw bij inbreiding zijn goed bruikbaar. Het voorstel is om over het inzetten van deze interventies afspraken te gaan maken met betrokken partijen en te onderzoeken hoe we dit kunnen vertalen in de betreffende provinciale beleidskaders of omgevingsverordening

Datum

31 mei 2022

Documentnummer

GS: C2298286/5076890

PS: 5087243

Landschap en natuur groeien mee met verstedelijking

- investeren in het landschap en de natuur en natuurinclusief verstedelijken is een basisvoorwaarde voor de realisering van de stedelijke opgave.
- Een goede aanpak van de stikstofproblematiek is randvoorwaardelijk voor de (her)ontwikkeling van het stedelijk gebied en het infranetwerk. Het is belangrijk dat de gebiedsvisies die in het kader van de verstedelijkingsstrategie en de GGA/NLPG worden ontwikkeld goed op elkaar aansluiten.

Nieuwe woningen versterken bestaande stad en dorp

De verstedelijkingsstrategie benadrukt de noodzaak en de urgentie van het verbinden van de opgaven voor de woningbouw aan de opgaven die we hebben m.b.t. de verduurzaming en leefbaarheid van de Brabantse steden en dorpen. Daarvoor is het nodig dat we in de verstedelijkingsakkoorden goede regionale integrale afspraken maken met elkaar en vanuit die afspraken de woningbouw plannen. Om voldoende woningen te realiseren is het tijdig kunnen ontwikkelen van locaties daarbij voor ons een belangrijk uitgangspunt. Dat vraagt een actieve adaptieve sturing om bij te sturen als de woningbouwproductie achterblijft. Mits onderbouwd kan dit een element zijn waarop een afweging wordt gemaakt tussen binnen- en buitenstedelijk. Wanneer er binnen de steden en dorpen van de stedelijke regio's onvoldoende nieuwe ruimte voorhanden is, zullen we met elkaar goede afspraken moeten maken over de wijze waarop we binnen die regio's komen tot een integrale afweging van nieuwe locaties en de wijze waarop die bijdragen aan de verduurzamings- en leefbaarheidsopgaven van die dorpen en steden, danwel het omliggende buitengebied. Het voorstel is om te onderzoeken hoe we dit en de voorgestelde interventies kunnen vertalen/uitwerken naar de betreffende provinciale beleidskaders (in elk geval het beleidskader Leefomgeving, deel B), de inzet van het provinciaal ontwikkelbedrijf, de regionale afspraken, en evt de omgevingsverordening.

- De keuze voor meer accent op binnenstedelijk bouwen draagt bij aan een efficiënt en betaalbaar energiesysteem. Vanwege het dreigende te kort aan capaciteit op het energienetwerk is het belangrijk dat de provincie het IPO-REIS traject verbindt met de verdere uitwerking van de Brabantbrede verstedelijkingsstrategie en de uitwerking in de stedelijke regio's en dat we in de strategie en akkoorden keuzes maken die helpen om de afname schaarste te verlichten en die voldoende ruimte geven voor opwek, opslag en conversie.

Mobiliteitstransitie maatwerk voor stad en dorp

- Zonder mobiliteitstransitie legt de verstedelijking en mobiliteitsgroei een grote claim op de ruimte (infrastructuur en parkeren) en op de leefbaarheid van de steden (congestie, geluidsoverlast, luchtkwaliteit), die bovendien enorme investeringen gaat vergen in het mobiliteitssysteem van de toekomst. We willen daarom de verstedelijkings- en woningbouwopgave aangrijpen om de gewenste mobiliteitstransitie (conform het provinciaal Beleidskader Mobiliteit) te versnellen. De verstedelijkingsakkoorden van de stedelijke regio's vragen om een daaraan gekoppeld randvoorwaardelijk pakket aan mobiliteitsmaatregelen en goede afspraken over de verstedelijkingsrichtingen. De integraliteit van de verstedelijkingsopgave moet goed geborgd worden in het beleidskader Leefomgeving.

Datum

31 mei 2022

Documentnummer

GS: C2298286/5076890

PS: 5087243

Kwalitatieve werkgebieden als randvoorwaarde voor circulaire economie

- We kunnen de kwalitatieve opgaven voor de werkgebieden onderschrijven, maar verwachten dat er een te optimistisch beeld bestaat van de mogelijkheden om de ruimtebehoefte op bestaande terreinen of binnenstedelijk te realiseren. Met behulp van de ontwikkelprincipes uit de verstedelijkingsstrategie willen we (met name voor de periode na 2030) een integrale visie ontwikkelen op de wijze waarop we binnen Brabant op zorgvuldige wijze met de mogelijke ruimtevrage voor werkgebieden om kunnen gaan. De eerste stap daarin is om met partijen te een onderzoek te doen naar Brabantse werktypologieën en mogelijkheden voor revitalisering en verdichting en zorgvuldige uitbreiding i.r.t. de knooppunten van locaties.

Alle 5 de ontwikkelprincipes benadrukken het belang van integraal denken en werken. Daarin kunnen we als provincie nog beter worden. We hebben een stap nodig van sectoraal beleid/sturing naar een integrale aanpak. Dit sluit aan bij de opdracht die de provincie krijgt om de puzzel te leggen in het kader van de ruimtelijke ordeningsbrief van Hugo de Jonge. Met de verstedelijkingsstrategie hebben we al een groot deel van het huiswerk voor het leggen van de puzzel gedaan en zetten we een belangrijke stap in de richting van integraal werken. Een goede vertaling van de strategie in het beleidskader Leefomgeving is wenselijk.

In de bijlagen vindt u de concepten voor de Brabantbrede verstedelijkingsstrategie en van de 3 verstedelijkingsstrategieën voor de stedelijke regio's West-Brabant West, Breda-Tilburg en 's-Hertogenbosch. De ontwikkelprincipes en strategische keuzes uit deze stukken zijn voor u samengevat in bijlage 1. Met betrekking tot de Brabantbrede verstedelijkingsstrategie en in bijlage 2 met betrekking tot de concepten voor de 3 stedelijke regio's.

Proces

Uw staten zijn op de volgende wijze betrokken:

- [BO Verstedelijking 2021](#): via statenmededeling m.b.t. de betreffende BO's.
- 18 februari 2022: themabijeenkomst beleidskader Leefomgeving: relatie beleidskader- verstedelijkingstrategie .
- 25 februari 2022: informatie via deze statenmededeling over opgave, proces en betrokkenheid Staten .
- 22 april 2022: themabijeenkomst (informerend) waarin u geïnformeerd wordt over de eerste proeve van het verstedelijkingsconcept voor Brabant en de stedelijke regio's van Brabant.
- 1 juli 2022: themabijeenkomst (oordeelsvormend) waarin uw input gevraagd wordt over de verstedelijkingsconcepten.

Datum

31 mei 2022

Documentnummer

GS: C2298286/5076890

PS: 5087243

In de periode mei- juni worden de verstedelijkingsconcepten ook voorgelegd (ten minste ter informatie) aan de Minister, de raden van gemeenten en Algemeen Bestuur van de waterschappen. De opbrengst van deze consultatieronde wordt verwerkt bij het opstellen van de regioakkoorden en de Brabantbrede strategie.

Bevoegdheid

Met de verstedelijkingsstrategie en akkoorden zetten we een belangrijk stap in de vertaling van de NOVI en 5 hoofdpogaven uit de Provincie Omgevingsvisie naar keuzes voor het ruimtelijk beleid van Rijk, provincie, gemeenten en waterschappen m.b.t de verstedelijkingsopgave in Brabant.

Consequenties

De verstedelijkingsstrategie en akkoorden zijn belangrijke bouwstenen. Zij helpen bij het omzetten van de omgevingsvisie van de provincie naar beleid, zoals het beleidskader leefomgeving en het leggen van de 'puzzel': de opdracht die de provincies krijgen van het Rijk in het kader van de ruimtelijke ordeningsbrief van minister Hugo de Jonge aan de Tweede Kamer. Het brengt de hoofdkeuzes in beeld voor de Brabantse verstedelijkingsopgave door breed, diep en rond te kijken naar de opgaven voor wonen, werken, energie, klimaat, mobiliteit etc. in stedelijk Brabant. Het geeft ons handvatten en leidende principes die ons kunnen helpen om de opgaven in samenhang met elkaar en onze partners op te pakken, met als doel het werken aan een gezamenlijk gedragen koers.

Financiële consequenties voor de provincie zijn afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden in de uiteindelijke akkoorden en het adaptief ontwikkelplan en zijn in deze fase van het proces nog niet te overzien. Het uitvoeren van een verstedelijkingsstrategie die rekening houdt met alle belangen vraagt investeringen, waar betrokken overheden samen verantwoordelijk voor zijn. Het kan blijken dat er investeringen nodig zijn voor het financieren van onrendabele toppen voor de bouw van woningen, voor voorzieningen, mobiliteit of de leefomgeving. In het adaptief ontwikkelplan en de akkoorden zullen we afspraken moeten maken over haalbaarheid en betaalbaarheid, bijvoorbeeld in een investeringsagenda.

Vervolg

De verstedelijkingsconcepten worden na bespreking in de colleges van Burgemeester en Wethouders en het BO Leefomgeving, en het informeren van de gemeenteraden, verder uitgewerkt tot een complete verstedelijkingsstrategie Brabantbreed en verstedelijkingsakkoorden voor de stedelijke regio's.

In de zomer maken we met de partners een planning voor de tweede helft van 2022 ter voorbereiding op het BO-MIRT. Hierover wordt u te zijner tijd geïnformeerd. De verstedelijkingsstrategie is een belangrijke bouwsteen voor het beleidskader Leefomgeving die in uw Staten volgend jaar wordt vastgesteld. Wanneer de verstedelijkingsstrategie en akkoorden gereed zijn, stellen alle betrokken colleges van Burgemeester en Wethouders deze vast, waarna ze worden bekrachtigd in het BO-MIRT (eind november 2022). Na het BO-MIRT worden de colleges van Burgemeester en Wethouders, gemeenteraden en Provinciale Staten geïnformeerd over de uitkomsten van het overleg en de vervolgstappen. Indien in de strategie of de akkoorden zaken worden afgesproken die raken aan uw budgetrecht of leiden tot beleidsrijke wijzingen, dan wordt u hierbij betrokken voordat besluitvorming plaats heeft.

Bijlagen

1. Bijlage 1 statenmededeling 1 juli: ontwikkelprincipes en strategische hoofdkeuzes Stedelijk Brabant
2. Bijlage 2 Statenmededeling 1 juli: samenvatting van de ontwikkelprincipes van de drie stedelijke regio's
3. Verstedelijkingsstrategie Brabant 2040, Een nieuwe koers voor de ontwikkeling van de Brabantse steden en dorpen
4. Concept Verstedelijkingsstrategie/RIA West-Brabant West, Op weg naar een Verstedelijkingsakkoord
5. Schets Ontwikkelpad (CONCEPT 7 APRIL 2022): De Moerasdraak slaat zijn vleugels uit! Ontwikkelprincipes t.b.v. Verstedelijkingsakkoord Stedelijke Regio 's-Hertogenbosch
6. D U M M Y d.d. 31 maart 2022 Verstedelijkingsstrategie SRBT, Dieper paars, warmer rood, rijker groen, robuuster blauw

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

mr. I.R. Adema

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Datum

31 mei 2022

Documentnummer

GS: C2298286/5076890

PS: 5087243

Programmamanager: de heer H.B.W. van den Berg, (06) 18 30 33 50,
hvdberg@brabant.nl.

Opdrachtnemer: mevrouw M. Greidanus, mgreidanus@brabant.nl.

Datum

31 mei 2022

Documentnummer

GS: C2298286/5076890

PS: 5087243